



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ  
Заместник-министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-..... 20.... г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс, във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД09-...../...2022 г. на министъра на образованието и науката

УТВЪРЖДАВАМ

учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **графичен дизайн – теория** за професионалното направление код **213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“**, професия код **213070 „Графичен дизайнер“**, специалност код **2130701 „Графичен дизайн“** съгласно приложението.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2022/2023 година.

Х

Мария Гайдарова  
Зам.-министър на образованието и науката

**МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**

---

**УЧЕБНА ПРОГРАМА**  
**ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА**  
**ПО**  
**УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ**  
**ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН**  
**ТЕОРИЯ**

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....20..... г.

**ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:**

**Код 213 „АУДИО-ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ТЕХНИКИ; ПРОИЗВОДСТВО НА МЕДИЙНИ“**

**ПРОФЕСИЯ:**

**Код 213070 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР“**

**СПЕЦИАЛНОСТ:**

**Код 2130701 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“**

**София, 2022 година**

## **I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА**

Учебната програма по учебен предмет **графичен дизайн- теория** е предназначена за професията „Графичен дизайнер“, специалност „Графичен дизайн“ от професионално направление „Аудио-визуални техники; производство на медийни продукти“, съгласно типовите учебни планове за професионално образование с интензивно изучаване на чужд език, разширено изучаване на чужд език и без интензивно и без разширено изучаване на чужд език в паралелки във всички форми на обучение.

В учебната програма е включен материал, свързан с изграждане на основни теоретични и практически умения, необходими при оформлението и подготовката а печат на различни печатни издания и рекламни продукти. Формирането на професионалните компетентности се постига чрез усвояване на основни знания а техническо и художествено оформление. Учениците познават основните термини, прилагат различни техники при създаване и обработка на графични изображения, използват специализирани програмни продукти. Познават различни техники при създаване и обработка на графични изображения, технологиите за печат и видовете хартия, предпечатна подготовка на каталози, брошури и др.. Професионалните умения по специалността са свързани с оформяне на дизайна на печатни и електронни материали, на дизайна на интернет приложения, както и избора подходящи цветови схеми и шрифтове.

Обучението по предмета се осъществява чрез междупредметни връзки с учебните предмети както от отрасловата професионална подготовка, така и от общообразователната подготовка.

Чрез учебното съдържание по предмета учениците добиват обща представа за основните елементи на графичния дизайн и неговите разновидности. Навлизат в същността на визуалната комуникация и приложната графика с различни художествени интерпретации. Формират се задълбочени познания за композиция и форма, цвят, цветни гами и видове специализирани палитри, използвани и стандартизирани в съвременните графични програми. Това е една от целите на обучението по графичен дизайн.

Учебното съдържание е разпределено в **XV** раздела, с примерен брой учебни часове и включените теми. Всяка тема се разпределя от учителя в началото на учебната година.

Спецификата на учебния предмет налагат обучението да се провежда в добре оборудвани ателиета за приложно творчество, както и в компютърни кабинети с подходяща компютърна периферия, проектор и дъска, специализиран софтуер, принтери, скнери и графични таблети и др.

## **II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ**

С обучението си по предмета графичен дизайн – теория има за цел да формира у учениците знания и умения за естетическо, творческо и професионално интерпретиране на даден обем информация, чрез средствата на приложната графика.

Изучаването на графичните технологии съдейства за общотехническата подготовка на учениците, за развиване на професионалните им интереси и за формиране на творческо отношение към графичното проектиране.

В процеса на обучение по предмета учениците усвояват основните понятия в графичния дизайн и равиват познавателните интереси към създаването на различни рекламни продукти. Придобиват умения за творческо прилагане на основните графични изразни средства.

### III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

#### Разпределение на учебното време:

Общият брой часове по учебния предмет графичен дизайн – учебна практика, е определен в типовите учебни планове за съответната специалност в специфична професионална подготовка.

Варианти	Вариант I	Вариант II
Часове по типов учебен план	155 учебни часа	155 учебни часа

#### Раздели, теми и препоръчителен брой часове

Учебното съдържание е структурирано в XV раздела. За всеки раздел са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учебните часове се разпределят по раздели и теми в началото на всяка учебна година от учителя, в зависимост от броя часове, определени в типовия учебен план за съответния клас, методите на обучение и целите на програмата. Усвояването на учебното съдържание може да се планира и в учебната програма за разширена професионална подготовка, както и при провеждането на практическото обучение в реална работна среда за учениците в дуална форма на обучение.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
I.	Основни понятия в графичния дизайн	4		4	
1.	Общи сведения за предмета на графичния дизайн. Историческо развитие и раздели в графичния дизайн.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
2.	Характеристика, стилове, направления и течения.				
<b>II.</b>	<b>Приложение на графичния дизайн</b>	<b>4</b>		<b>4</b>	
4.	Мястото на графичния дизайн в рекламата.				
5.	Мястото на графичния дизайн в издателската дейност.				
<b>III.</b>	<b>Ролята на цветовете в графичния дизайн</b>	<b>6</b>		<b>6</b>	
6.	Определение на понятието за цвят. Видове цветови схеми.				
7.	Цвят и цветови контрасти. Цветни хармонии.				
<b>IV.</b>	<b>Принципи на графичната композиция</b>	<b>10</b>		<b>10</b>	
8.	Основни понятия на композицията. Закони, принципи и правила на композицията.				
9.	Елементи на графичната композиция (образни, документални). Художествен образ в хармония с цвета и шрифта				
10.	Равновесието – основен закон в приложната графика и нейната композиция. Статичен баланс – симетрия, и динамичен баланс – асиметрия.				
<b>V.</b>	<b>Проектиране в графичния дизайн</b>	<b>6</b>		<b>6</b>	
11.	Етапи на проектиране. Тема, идеи, асоциация.				
<b>VI.</b>	<b>Стилизация на природни елементи и проекторане на декоративни композиции.</b>	<b>10</b>		<b>10</b>	

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
12.	Определение за стилизация. Стилизация и геометризация на растителен елемент. Видове флорални форми като обект на изследване: силует, пропорции, цветови вариации, детайл и др.				
13.	Стилизация и геометризация на животинска фигура. Животинската фигура като обект на изследване: силует, пропорции, цветови вариации, детайл и др.				
<b>VII.</b>	<b>Шрифта в графичния дизайн</b>	<b>8</b>		<b>8</b>	
14.	Общи сведения за шрифта. Видове шрифт.				
15.	Шрифтът като самостоятелен елемент.				
16.	Топографски мерки. Междуредови и междубуквени пространства. Дължина на реда и подравняване на текст.				
<b>VIII.</b>	<b>Проектиране в графичния дизайн</b>		<b>10</b>		<b>10</b>
17.	Етапи на проектиране. Тема, идеи, асоциация.				
18.	Планиране е експерименти. Проучване предмета на дейност.				
19.	Взаимоотношения на образните елементи в приложно-графичната композиция.				
20.	Авторски и натуралистични изобразителни елементи.				
21.	Експресивни, сюрреалистични и шаржови изобразителни елементи.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
22.	Взаимоотношения на образните елементи в приложно-графическата композиция.				
23.	Информационно съдържание – определящ фактор за взаимоотношенията между образните елементи.				
24.	Превес на един елемент или на група елементи – превес на фон, на образи на шрифтове, на цвят или тон.				
<b>IX.</b>	<b>Печатен дизайн и оформление</b>		<b>8</b>		<b>8</b>
25.	Проектиране на илюстрация.				
26.	Проектиране на корица.				
27.	Графично оформление на печатно издание.				
<b>X.</b>	<b>Визуална комуникация</b>		<b>12</b>		<b>12</b>
28.	Проектиране на пиктограми.				
29.	Проектиране на външна и транспортна реклама.				
30.	Знамена и транспаранти.				
31.	Светлина и светлина и светеща реклама.				
32.	Билборд.				
33.	Рекламата върху и в транспортните средства.				
34.	Реклама по спирките на градския транспорт				
35.	Творческа употреба на топографията. Ексилибрис				
<b>XI.</b>	<b>Плакат</b>		<b>10</b>		<b>10</b>
36.	Проектиране на социален плакат.				
37.	Проектиране на културен плакат.				

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
38.	Проектиране на рекламен плакат.				
<b>XII.</b>	<b>Печатни рекламни материали</b>		<b>12</b>		<b>12</b>
39.	Проектиране на рекламни литовки, диглани и проспекти.				
40.	Проектиране на рекламни каталози, вестници и списания.				
41.	Проектиране на календар.				
<b>XIII.</b>	<b>Рекламата в електронните медии</b>		<b>4</b>		<b>4</b>
43.	Телевизионна реклама.				
44.	Реклама в интернет.				
<b>XIV.</b>	<b>Графично рекламно оформление на търговски продукт</b>		<b>10</b>		<b>10</b>
46.	Проектиране на етикет – цвят, щанца.				
47.	Проектиране на опаковка – цвят, щанца, макет.				
<b>XV.</b>	<b>Създаване на графична, корпоративна единтичност</b>		<b>29</b>		<b>29</b>
48.	Фирмено проучване и логистичен анализ.				
49.	Графично изграждане на логотип (запазен знак).				
50.	Лаконичност и баланс, баланс и графични доминанти.				
51.	Попорции, форматиране, разплагане.				
52.	Създаване на запазен шрифт и слоган.				
53.	Единство между девиз (слоган, заглавие, ехо-фраза, запазен знак)				



№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)		ВАРИАНТ II (дуална форма)	
		Препоръчителен брой часове		Препоръчителен брой часове	
54.	Проектиране на корпоративни рекламни материали.				
55.	Проектиране на сувенирни рекламни материали.				
56.	Място на фотографията в графичния дизайн.				
57.	Кадриране на фотографска илюстрация според художествената идея и нуждите на композицията.				
58.	Разполагане на текст върху изображение. Практическа задача.				
	Резерв учебни часове	6	6	6	6
		Общ брой часове за X клас: 54 часа	Общ брой часове за XI клас: 72 часа Общ брой часове за XII клас: 29 часа	Общ брой часове за X клас: 54 часа	Общ брой часове за XI клас: 72 часа Общ брой часове за XII клас: 29 часа
	ОБЩ БРОЙ ЧАСОВЕ	54	72/29	54	72/29

#### IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНЕТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

##### знания:

- основните понятия в графичния дизайн;
- изискванията на които трябва да отговаря графичния проект;
- диференцира средствата за визуална комуникация по вид, място и начин на въздействие;
- описва характеристиките на основните технологии и видовете хартия, използвани в печата.

##### умения:

- прилага дигитални технологии за създаване на изображения;
- практически прилага получените теоретични знания;

- създава изображения чрез комбиниране на обекти от други изображения;
- създава различни видове печатни и електронни публикации;
- изразява собствена естетическа позиция в процеса на създаване на графичен проект;
- комбинира текст и изображения при създаване на печатни и електронни публикации;
- трансформира графични изображения в подходящ за крайния продукт формат.

**компетентности:**

- използва специализирани програмни продукти за обработка на изображения, подготовка за печат и др.;
- изгражда визуално единство при създаване на фирмен стил;
- реализира проекти на печатни и електронни материали (книги, брошури, реклами и др.);
- различава основните етапи при проектирането на графичен продукт;
- прилага различни техники при създаване и обработка на графични изображения;
- самостоятелно избира подходящи цветови схеми и шрифтове за нуждите на конкретен проект.

## V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Учебната програма е разработена в изпълнение на Дейност 2 „Дейности в подкрепа на образователната система“ по проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове с авторски колектив:

1. Петя Герасимова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
2. Румяна Григорова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
3. Атанас Янев - СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив

Съгласувана с външни експерти:

1. инж. Маргарита Гатева – гр. София
2. д-р инж. Цветанка Апостолова – гр. София

## VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Райън и Коновър. *Графичната комуникация днес*. Ч. I и II. „Дуо Дизайн“, 2008.
2. Райчев, Р. *Цветовите в изкуството*. Изд. „Лик“, 2005.
3. Йончев, В. *Шрифтът през вековете*. Изд. „Български художник“, София, 1964.
4. Йончев, В. *Древен и съвременен български шрифт*. Изд. „Български художник“, София, 1982.

5. Паркър Р. С. *Професионален дизайн в рекламата*. СОФТПРЕС, 1999.
6. Доганов, Д., Палфи, Ф. *Рекламата каквато е*. „Принцепс“, 2000.
7. Тасев, Д. *Учебно помагало по графичен дизайн*. НХА, София, 2007.
8. Радоева, А. *Графичен дизайн: Основни понятия на визуалния език*. Изд. „Славена“, 2012.
9. Вълканова, В. *Графичен дизайн – нови оформителски концепции на всекидневника*. УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2007.

ПРОЕКТ